

Ordu–Boztepe'nin Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli ile Boztepe'nin Kent İmajına Katkısı#

Murat Yeşil*, Kübra Nur Beyli

Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 52200 Ordu, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

#Bu makale 23-24 Ekim 2017 tarihlerinde Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirilen DOKAP Bölgesi Uluslararası Turizm Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

Araştırma Makalesi

Geliş 09 Kasım 2017
Kabul 20 Aralık 2017

Anahtar Kelimeler:

Ordu
Boztepe
Turizm
Rekreasyon
Kent imajı

*Sorumlu Yazar:

E-mail: muraty25@hotmail.com

ÖZET

Türkiye'de Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan Ordu kentinde, özellikle son yıllarda önemli bir turizm hareketliliği yaşanmaktadır. Zengin bir turizm potansiyeline sahip olan Ordu kenti kültür ve doğa turizmi açısından çekim merkezi haline gelmiştir. Bu çalışma kapsamında; ilk aşamada Ordu kentinde bulunan önemli rekreasyon alanlarından Boztepe'nin turizm ve rekreasyon potansiyeli ile kent imajına olan katkısı incelenmiştir. Rekreasyon potansiyelini belirlemek için Gülez yöntemi kullanılmış olup, yöntemin ortaya koyduğu değerlendirme kriterleri ışığında rekreasyon potansiyeli "Çok Yüksek" olarak tespit edilmiştir. İkinci aşamada tesadüfi örnekleme tekniği kullanılarak 100 kişi ile birebir anket çalışması yapılmış, sonuç olarak Boztepe'nin kent imajına katkı sağlayan bir unsur olarak görüldüğü belirlenmiştir. Son aşamada ise alana yönelik SWOT analizi uygulanarak alanın güçlü-zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri ortaya konulmuştur.

Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology, 6(3): 291-298, 2018

Ordu - Boztepe's Tourism and Recreation Potential with Boztepe's Contribution on the City Image

ARTICLE INFO

Research Article

Received 09 November 2017
Accepted 20 December 2017

Keywords:

Ordu
Boztepe
Tourism
Recreation
City image

*Corresponding Author:

E-mail: muraty25@hotmail.com

ABSTRACT

In Ordu, which is located in the Eastern Black Sea Region in Turkey, there is a significant tourism mobility especially in recent years. Having a rich tourism potential, Ordu has become a center of attraction for culture and nature tourism. In this study; the contribution of tourism and recreation potential of Boztepe in the city of Ordu to the image of the city was investigated in the first stage. The Gülez method was used to determine the recreation potential and the recreation potential was determined as "Too High" according to the assessment criteria set out by the method. In the second step, a randomized questionnaire study was conducted with random sampling technique with 100 people, and as a result it was determined that Boztepe was seen as a component contributing to the image of the city. In the last stage, SWOT analysis for the area was applied to reveal the strengths and weaknesses, opportunities and threats of the field.

DOI: <https://doi.org/10.24925/turjaf.v6i3.291-298.1682>

Giriş

Bilim, endüstri ve teknolojideki ilerlemeler sonucu ortaya çıkan plansız ve sağlıksız kentleşme, insanların fiziksel, ruhsal ve sosyokültürel yönden etkilenecekleri pek çok olumsuzluğu da beraberinde getirmiştir (Akten, 2003). Yapay çevrede günlük yaşantı içerisinde bulunan insanlar dinlenmek için değişik mekânlar arayışına girmişler, kent ortamından uzaklaşma isteği onları doğala yakın kırsal alanlara yöneltmiştir (Demirel, 1997). Günümüzde gelişen endüstrileşmenin ortaya çıkardığı çevresel sorunlar, düzensiz ve çarpık betonlaşan kentlerde yeşil alanların azalması insan sağlığı ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemiştir. Kentlerin yoğun, stresli, hızlı, monoton ve doğadan uzak yaşam tarzı, insanlarda kısa süreliğine de olsa buldukları yerlerden ayrılma farklı mekanlara gitme arzusunu ortaya çıkartmıştır. İnsanların doğa özlemlerini gidermek, rahatlamak ve yeni yerler keşfetmek istemesi üzerine turizm ve rekreasyon etkinlikleri de artış göstermeye başlamıştır.

Turizm; insanların dinlenmek, eğlenmek ve gezmek için buldukları yerlerden bir süre ayrılıp gittikleri farklı bölgelerde kültürel, sosyal ve ekonomik etkileşim içerisine girmeleridir. Turizm; çevre, yerel kültür ve yerel ekonomi ile bütüncül değerlendirilmesi gereken bir olgudur. Turizm eğilimi ilk başlarda deniz, kum, güneş bağlamında oluşmuş olsa da günümüzde dinlenme, kültürel, sosyal, ekonomik, politik, spor, dini, sağlık ve yayla turizmi şeklinde yapılan etkinliğin içeriğine göre sınıflara ayrılmaktadır.

Turizm hareketine paralel olarak ortaya çıkan rekreasyon kavramı kişinin serbest zamanları içerisinde, günlük yaşamın sıkıcı, disiplinli ve monoton etkisinden kurtulmak, dinlenmek ve güzel vakit geçirmesini sağlamak amacıyla yaptığı çeşitli faaliyetleri kapsamaktadır. Tolunay ve ark. (2004); "rekreasyon" kelimesini insanoğlunun ruhsal ve bedensel açıdan yenilenmesini sağlayan boş zaman eylemleri olarak tanımlamaktadır. Bulut (2006); rekreasyonu insanların sağlıklı yaşamları için gerekli olan kendini yenileme faaliyeti olarak tanımlamaktadır.

Rekreasyon ve turizm; ortak yönleri bulunan, birbirini tamamlayan ve birlikte ele alınması gereken iki olgudur. Uluslararası Turizm Uzmanlar Birliği (AIEST)'ne göre turizm; kazanç amacı gütmeyen ve sürekli kalmamak koşuluyla insanların bir yerden bir yere gitmeleri, konaklamaları ve orada birtakım aktiviteler yapmaları olarak tanımlanmaktadır (Bayer, 1992). Turizme genel olarak rekreasyonel seyahat adı verilmektedir (Özkan, 1992).

Bir alanın turizm ve rekreasyon potansiyelini belirleyen ve insanları o alana yönlendiren en önemli etkenlerden biri de kent kimliğidir. Kent kimliği, o kenti diğerlerinden farklı kılan, o kente anlam ve değer katan unsurların oluşturduğu bir bütündür (Biol, 2007). Kente değer katan kimliğini oluşturan pek çok unsur vardır. Aslında kentin nasıl algılandığı yani insanlar üzerindeki imajı da kent kimliği üzerine etkili olan bileşenlerdendir. Her kentin belirli açılardan panoramik görünümü, silüetleri ve peyzajı, o kentin imajında en etkin rol oynayan oluşumlardır (Karagüler ve Korgavuş, 2014).

Bu çalışmanın amacı; Ordu kentinin turizm açısından önemli çekim merkezlerinden biri olan Boztepe'nin,

turizm ve rekreasyon potansiyelini belirlemek, kent kimliği ve kent imajına olan etkisini saptamak, güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarmak, sahip olduğu fırsatları ve karşı karşıya kaldığı tehditleri tespit etmektir.

Materyal ve Metot

Materyal

Ordu ili, kuzeyden Karadeniz, doğudan Giresun, güneyden Sivas ve Tokat ve batıdan Samsun illeri ile çevrilidir. Yüzölçümü 5.952 km² ve 500 metre rakımı olan ilde yeryüzü şekilleri farklılaşmaktadır. Büyüklü küçüklü akarsular, göller ve dağlar, bunların oluşturduğu ova ve yaylalar ilin genel topoğrafisini oluşturmaktadır. İl topraklarında en fazla alanı dağlık araziler oluşturmaktadır (Anonim, 2016a).

Çalışmanın materyalini; Ordu kentinde bulunan Boztepe oluşturmaktadır (Şekil 1). Boztepe; Karadeniz Bölgesi'nde, Ordu kenti Altınordu ilçesi sınırları içinde, 40° 59' 26" kuzey enlemler ile 37° 51' 26" doğu boylamlar arasında, kent merkezine ortalama 5 km mesafede, 509 m yüksekliğe sahip, deniz ve şehir manzarasının izlenebileceği önemli turizm ve rekreasyon alanlarından biridir.

Şekil 1 Çalışma alanı
Figure 1 Study area

Metot

Çalışma, Boztepe ile çevresinin doğal (coğrafi konum, yüzey şekilleri, iklim koşulları, bitki örtüsü) ve kültürel ölçütler (kültürel yapı, sosyo-ekonomik yapı, turizm ve rekreasyon alanları, alan kullanımları, ulaşılabilirlik, altyapı ve donatılar) ekseninde incelenmesiyle üç aşamada yürütülmüştür. Birinci aşamada; Boztepe'nin rekreasyon potansiyelini belirlemek için Gülez (1990) tarafından "Ormaniçi Rekreasyonel Potansiyelinin Saptanması" için uyarlanan ve daha sonra birçok çalışmada (Gülez ve Demirel, 2004; Şimşek ve Korkut, 2009; Yılmaz ve ark., 2009; Çalık ve ark., 2013; Sandal ve Karademir, 2013; Altunöz ve ark., 2014; Türker ve ark., 2014, Yeşil ve Akbaş, 2015) uygulanan "Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Yöntemi" kullanılmıştır. Yönteme göre alana ilişkin puanlamalar yapılmış ve elde edilen toplam puan rekreasyon potansiyeli olarak değerlendirilmiştir. İkinci aşamada; Boztepe'nin turizm-rekreasyon potansiyeli ve kent imajına olan katkısının

değerlendirilmesi amacıyla Ordu ilinde 100 kişiyle birebir görüşme yapılarak oluşturulan anket sonuçları değerlendirilmiş ve Boztepe'nin Ordu iline sosyo-ekonomik katkısı ve halkın Boztepe'ye olan ilgisi tespit edilmiştir. Üçüncü aşamada ise; turizmin insanlar, çevre ve kültür üzerindeki etkileri araştırılmış, kullanım potansiyeli doğrultusunda Boztepe'ye yönelik SWOT analizi yapılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

100 km'lik kıyı şeridi bulunan Ordu kentinin 60 km'lik kıyı bölümü kumsallardan oluşmaktadır. Ancak kapalı ve yağışlı gün sayısı fazla olan iklim özellikleri nedeniyle deniz turizmi hareketli değildir. Ordu kentine turistler daha çok doğa ve kültür turizmi için gelmektedir. Zengin bir turizm potansiyeline sahip olan Ordu, özellikle dağ ve yayla turizmi açısından çekim merkezi haline gelmiştir. Özellikle Boztepe ile Çambaşı yaylası kültür ve turizm etkinlikleri bölgedeki turizm hareketliliğinin önderi olma yolundadır (Anonim, 2016a). Boztepe'nin zirvesinde bulunan çamlık alan, mesire yeri olarak kullanılmaktadır ve doğal yapısı tahrip olmamış bir açık hava rekreasyon alanı olma özelliği taşımaktadır (Anonim, 2009a). Gülez (1989); insanların açık hava rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, üstün estetik değerlere sahip orman parçalarının piknik ve kamp alanı olarak ayrılıp gerekli tesisler ve hizmetlerle donatılması sonucu oluşturulan tabiat parçalarını "Orman İçi Dinlenme Alanları" olarak tanımlamaktadır. Ayrıca A, B ve C tipi olmak üzere 3 gruba ayrılan orman içi dinlenme alanlarından A ve B tipinde olanların iç ve dış turizme hizmet edebilecek şekilde planlandığını söylemektedir (Akten, 2003). Boztepe Ordu kent merkezinin yakın çevresinde, yüksek ziyaretçi potansiyeli ve günübirlik kullanım tesislerine sahip olma özelliği ile B Tipi orman içi dinlenme alanı içerisinde yer almaktadır.

Alan ile ilgili inceleme, doğal ve kültürel ölçütler olmak üzere iki kategoride yapılmıştır. Boztepe'nin rekreasyon potansiyelini belirlemek için Gülez (1990) tarafından oluşturulan yöntem çizelgesine göre; alanda mevcut olan özelliklerin (peyzaj değeri (P), iklim değeri (İ), ulaşılabilirlik (U), rekreatif kolaylıklar (RK), olumsuz etkenler (OE)) değerlendirilmesi ve puanlanması sonucu, alanın rekreasyon değeri tespit edilmiş ve kategori puanları toplanarak rekreasyon potansiyeli bulunmuştur. Yönteme göre;

Peyzaj Değeri (P)

Alan büyüklüğü; çalışma alanı olarak belirlenen Ordu ilinde bulunan Boztepe'nin denizden yüksekliği yaklaşık

olarak 500 m'dir (Anonim, 2009a). Çalışma alanı olarak belirlenen alanın büyüklüğü yaklaşık 11,11 ha'dır. Gülez (1990) tarafından belirlenen orman içi rekreasyon potansiyeli değerlendirmesine göre alan 10 ha'dan büyük olduğu için peyzaj değeri puanı (4) olarak belirlenmiştir.

Bitki örtüsü; araştırma alanının zirvesinde (500 m) *Pinus sylvestris* topluluğu hâkimdir. 350-400 m kuzey ve kuzey-batı yakasında *Rhododendron luteum* ve *Rhododendron ponticum* gibi formlar görülmektedir. 450 m'den sonra hemen her yükseklikte *Coryllus avellana* hâkimdir. *Coryllus* aynı zamanda yöre halkının en önemli gelir kaynağıdır. Yer yer *R. canescens* ve *Ripogonum discolor* türleri görülmektedir. Bu sonuçlar ışığında Boztepe'nin florasının Avrupa-Sibirya kökenli olduğu görülmektedir (Özbucak ve ark., 2006). Çalışma alanının mevcut bitki örtüsünü; ağaçlık, çalılık ve çayırılık oluşturduğundan dolayı alanın peyzaj değeri puanı (8) olarak bulunmuştur.

Yüzeysel durum; Boztepe, yüzey şekilleri bakımından az meyilli ve yer yer düzlükleri olan bir yapıya sahip olduğundan dolayı alanın peyzaj değeri puanı (3) olarak belirlenmiştir.

Görsel kalite; çalışma alanı Ordu kent merkezi ile denize hakim bir manzara noktası olma özelliği taşımaktadır. Peyzaj değeri ögesi bakımından panoramik bir görüntüye sahip olan alanın puanının (4) olması uygun görülmüştür.

Diğer özellikler; alan içerisinde iki yaşamlılar, sürüngenler, kuşlar ve memeliler bulunmaktadır. Kuş ve memeli türleri için Orman ve Su İşleri Bakanlığının "2008-2009 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararları" ile koruma altına alınan türler bulunmaktadır. Bunlar; Ak Leylek, Kırmızı Şahin, Kerkenez, Ak karınlı Ebabil ve Kukumov kuşu türleridir. Aynı zamanda Kukumov Kuşu ve Ak Leylek kırmızı listede bulunan ve popülasyon değeri çok düşük olduğundan tehlikeye maruz kalan türler arasında yer almaktadır. Ayrıca kirpi ve sincap türleri de koruma altında alınmış memeli türleri arasındadır (Anonim, 2009a). Alan içerisinde bulunan ve koruma altında olan beş kuş türü için peyzaj değeri puanı (6) olarak belirlenmiştir.

Peyzaj değeri (P) kriteri genel olarak değerlendirildiğinde; $4+8+3+4+6=25$ puan olarak tespit edilmiştir (Çizelge 1).

İklim Değeri (İ)

Çalışmada Meteoroloji Genel Müdürlüğü MEVBİS (Meteorolojik Veri Bilgi Satış ve Sunum Sistemi) (Anonim, 2017a) ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü resmi istatistiklerinden alınan Ordu istasyonu uzun yıllar ortalamaları (42 yıl) iklim verileri kullanılmıştır (Çizelge 2).

Çizelge 1 Alana yönelik peyzaj değerleri özellik ve açıklaması
Table 1 Landscape values for the area

Formüldeki değerler	Özellikler	Max. puan	Açıklama	Puan
Peyzaj değeri (P)	Alanın büyüklüğü	4	10 ha'dan büyük	4
	Bitki örtüsü	8	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	8
	Yüzeysel durum	5	Az meyilli, yer yer düzlük	3
	Görsel kalite	4	Panoramik görünüm	4
	Diğer özellikler	6	Koruma altında bulunan kuşlar	6
	Peyzaj Değeri (P)			

Çizelge 2 Ordu istasyonu yaz aylarına ait meteorolojik parametreleri

Table 2 Meteorological parameters of the summer months of the Ordu station

Parametre	Haziran	Temmuz	Ağustos
Ortalama sıcaklık (°C)	23	26,1	26,9
Aylık toplam yağış (mm)	76,7	62,2	67,7
Aylık ortalama bulutluluk	5,7	6,9	6,5
Aylık ortalama rüzgar hızı (m/sn)	2,3	2,6	2,7

Çizelge 3 Alana yönelik iklim değerleri özellik ve açıklaması

Table 3 Climate values for the area

Formüldeki değerler	Özellikler	Açıklama	Max. puan	Açıklama	Puan
İklim değeri (I)	Sıcaklık	Yaz ayları (Haz.Tem.Ağus.) ortalaması C° 16-17-18-19-20-21-22 23-24-25 34-33-32-31-30-29-28-27-26-25 P. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	10	Yaz ayları sıcaklık ortalaması 25,3°C	10
	Yağış	Yaz ayları (Haz.Tem.Ağus.) toplamı mm -50-100-150-200-250-300-350-400 P 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1	8	Yaz ayları yağış toplamı 206,6 mm	5
	Güneşlenme	Yaz ayları bulutluluk ortalaması Bulutluluk: 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9 P. 5 4 3 2 1	5	Yaz aylarının bulutluluk ortalaması 6,4	2
	Rüzgarlılık	Yaz ayları ortalama rüzgâr hızı 1 m/sn 'den az 1-3 m/sn	2	Yaz ayları ortalama rüzgâr hızı 2,5 m/sn	1
	İklim Değeri (İ)				18

Ordu ilinde coğrafik konumu ile değişken topografik özelliklerden kaynaklanan iklimsel farklılıklar gözlenmektedir. Yılın bütün ayları yağışlı olmakla beraber, ilkbahar ayları az, sonbahar ayları çok yağışlıdır. Sahilden iç kesimlere doğru gidildiğinde, topoğrafyanın yükselmesi ve denizden uzaklaşmanın etkisiyle karasal iklime geçilmektedir. Yıllık ortalama yağış miktarı 1152,0 mm'dir. Yılın ortalama 143 günü yağışlı geçmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık 13,8 °C'dir (Anonim, 2013).

Çalışma alanının; yaz ayları (Haziran, Temmuz, Ağustos) sıcaklık ortalaması 25,3°C olduğu için alanın sıcaklık puanı (10), yağış miktarı 206,6 mm olduğundan yağış puanı (5), bulutluluk ortalaması 6,4 olduğundan güneşlenme puanı (2), rüzgâr hızı 2,5 m/sn. olduğundan rüzgarlılık puanı (1) olarak belirlenmiştir. İklim değeri genel olarak değerlendirildiğinde; 10+5+2+1= 18 (Çizelge 3) puan olarak belirlenmiştir.

Ulaşılabilirlik (U)

Güleç (1990), yönteminde yer alan ulaşılabilirlik ölçüt tablosuna göre; alan Karadeniz kıyı bandında olması sebebiyle bölgenin turistik önemi bakımından ulaşılabilirlik puanı (3) olarak belirlenmiştir. Alanın bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kente olan uzaklığı kapsamında; Ordu ilinin 2016 verilerine göre toplam nüfusu 758.588 kişi olması (Anonim, 2016b) ve Boztepe'nin Ordu il merkezine olan uzaklığının 6 km olmasından dolayı alanın ulaşılabilirlik puanı (5) olarak bulunmuştur. Alana yürüyerek 1 saat kadar ya da taşıtla 0-1/2 saat ulaşım süresinde bulunan en az 5.000 nüfuslu kent olması kriterine göre ulaşım puanı (4) ve alana ulaşımında taksi, özel araç dışında belirli saatlerde kalkan dolmuşlar bulunması bakımından ulaşım puanı (3) olarak verilmiştir. Boztepe'ye ulaşımında taksi, özel araç, dolmuş ve yürüyerek ulaşım alternatifleri dışında alana teleferik ile ulaşım da söz konusudur.

Ordu-Boztepe'ye ulaşım sağlayan teleferik tesisi, Ordu sahilinden Boztepe'ye kadar 9 ayak üzerinde kurulmuştur 1. ve 9. ayaklar istasyon olarak planlanmıştır. Kent merkezinden Boztepe'ye ulaşım 7 ayak üzerinde gerçekleştirilmektedir (Şekil 2) (Anonim, 2009b).

Şekil 2 Ordu – Boztepe teleferik sistemi ayak konumları
Figure 2 Foot positions of Boztepe cable car system

Anonim (2009a)'e göre teleferiğe ait teknik veriler;

- **Sistem:** Ayrılabilir Klemensli 8 Kişilik 28 adet Gondol
- **Yatay Uzunluk:** 2350 metre (+- %8) (çarktan çarka) başlangıç ve bitiş istasyonları arasındaki mesafe 2350 metredir. Ancak bu mesafe hat boyunun %8 mertebesinde azalabilir veya artabilir.
- **Kot Farkı:** 500 metre (+-%3) (başlangıç bitiş kotları arasında)
- **Kapasite:** Aynı anda gidiş yönünde 900 kişi/saat, iniş yönünde 900 kişi/saat
- **Hareket Hızı:** 0-5 m/sn. şeklindedir.

Ulaşılabilirlik özelliği bakımından alanda teleferiğin bulunmasının diğer ulaşım kolaylıkları ölçütü kapsamında puanı (3) olarak belirlenmiştir.

Ulaşılabilirlik (U) kriteri genel olarak değerlendirildiğinde; 3+5+4+3+3=18 puan olarak bulunmuştur (Çizelge 4).

Çizelge 4 Alana yönelik ulaşılabilirlik değerleri özellik ve açıklaması

Table 4 Accessibility values for the area

Formüldeki Öğe	Öğenin Özellikleri	Max. Puan	Puan
Ulaşılabilirlik Değeri (U)	Bulunduğu bölgenin turistik önemi	4	3
	Bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması	5	5
	Ulaşım süresi (yakındaki en az 5000 nüfuslu kentten)	4	4
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	3
	Ulaşımında diğer kolaylıklar	3	3
	Toplam	20	18

Çizelge 5 Alana yönelik rekreatif kolaylıklar ve açıklaması

Table 5 Recreational facilities for the area

Formüldeki Öğe	Öğenin Özellikleri	Max. Puan	Puan
Rekreatif Kolaylık Değeri (RK)	Piknik tesisleri	4	4
	Su durumu	3	3
	Geceleme tesisleri	2	2
	WC'ler	2	1
	Otopark	2	1
	Satış yerleri	2	2
	Güvenlik	2	2
	Diğer kolaylıklar	3	1
	Toplam	20	16

Çizelge 6 Gülez (1990) orman içi rekreasyon potansiyel değerlendirme formu ve Boztepe'nin rekreasyon potansiyeli puanı

Table 6 Gülez (1990) forest recreation potential evaluation form and Boztepe's recreational potential score

Sembol	Anlamı	En yüksek puan	Alan puanı
P	Peyzaj değeri	35	25
I	İklim değeri	25	18
U	Ulaşılabilirlik	20	18
RK	Rekreatif kolaylık	20	16
OSE	Olumsuz etkenler	0 (minimum -10)	0
%RP	Rekreasyon potansiyeli	100	77

Çizelge 7 Boztepe'ye yönelik yapılan SWOT analizi

Table 7 SWOT analysis for Boztepe

Güçlü yönler	Zayıf yönler
<ul style="list-style-type: none"> Alanın Ordu ili için odak noktası olması, Ordunun genel manzarasına hâkim konumda olması, Vista noktalarının bulunması, Doğal alanların bulunması, Spor aktivitelerine imkân sunması, Günübirlik ulaşım mesafesinde bulunması, Bölge ekonomisine ve istihdamına katkı sağlaması, Kent silüetine katkı sağlaması, Konaklama imkânlarının olması. 	<ul style="list-style-type: none"> Tanıtımın eksik olması, Tesislerin yetersiz ve hizmet kalitesinin düşük olması, Rekreatif faaliyet çeşitliliğinin olmaması, Kullanım potansiyelini karşılayacak otopark bulunmaması, Yolların dar olması ve araçların yol kenarlarına park etmesi, Bakım ve onarım eksiliğinin olması, Alan içerisinde görünümünü bozan vericiler bulunması.
Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> Ulaşım olanağı olarak teleferiğin bulunması, Halkta farkındalık düzeyinin yükselmesi, Alana ilişkin merdiven projesinin bulunması, Yol genişletilmesi çalışmalarına başlanılmış olması. 	<ul style="list-style-type: none"> Yapılaşmanın artması, Flora ve faunanın zarar görme olasılığının olması, Taşıma kapasitesi üzerinde ziyaretçi alması.

Rekreatif Kolaylıklar (RK)

Alan içerisinde en üst noktada piknik alanı bulunmaktadır. Bu bakımdan piknik tesisleri faktörü açısından puanı (4) olarak verilmiştir. Alan içerisinde bulunan tesislerden ve küçük satış yerlerinden kullanma ve içme suyu temin etmek mümkündür. Bu açıdan “su durumu” faktörü bakımından (3) puan almıştır. Alanda iki adet otel ile birkaç butik otel bulunmakla birlikte her kesimden kullanıcıya konaklama imkanı sunulabilmektedir. Bu açıdan alanın “geceleme tesisleri” puanı (2), “wc” puanı (1) olarak belirlenmiştir. Boztepe özellikle yaz aylarında yoğun ziyaretçi almaktadır. Ziyaretçilerin büyük bölümü ulaşımda teleferik kullanmasına rağmen karayolunu kullanan ziyaretçi sayısı da oldukça fazladır. Dolayısıyla gerek tur otobüsleri gerekse özel otomobiller için mevcut otoparklar yeterli olmamaktadır. Alanın içerisinde belediye tarafından yapılmış sadece bir adet otopark bulunması “otopark” faktörü açısından alanın puanının (1) olmasına sebep olmuştur. Alan içerisinde restoran, kafeterya, büfe vb. satış birimlerinin bulunması “satış yerleri” puanını (2), işletmelere ait görevlilerin ve güvenlik görevlilerinin olması “güvenlik” puanını (2) yapmıştır. Alanda yeterince oyun ve spor alanı bulunmaması nedeniyle diğer kolaylıklar faktörü açısından puanı (1) olarak değerlendirilmektedir. Rekreatif kolaylıklar (RK) kriteri genel olarak değerlendirildiğinde; 4+3+2+1+1+2+2+1=16 (Çizelge 5) puan olarak belirlenmiştir.

Orman içi rekreasyon potansiyeli değerlendirme formunda bulunan olumsuz etkenler kapsamında alan içerisinde; hava kirliliği, su kirliliği, bakımsızlık, gürültü, güvenli olmaması, taş çakıl ocakları, inşaat ve fabrika kalıntıları bulunmadığından dolayı alanın olumsuz etkiler puanı (0) olmuştur.

Sonuç olarak; Boztepe özelinde yapılan irdelemede Boztepe'nin peyzaj değeri 25, iklim değeri 18, ulaşılabilirliği 18, rekreatif kolaylığı 16 puan almış olup, bu değerlerin toplamı ile elde edilen rekreasyon potansiyeli %77 olarak bulunmuştur (Çizelge 6).

$$P+I+U+RK+OSE=\%RP$$

$$25+18+18+16+0= \%77$$

Yönteme göre ortaya çıkan değerlendirme oranı %30'dan aşağı ise aktüel rekreasyon potansiyeli “çok düşük”, %30-45 arası ise “düşük”, %46-60 arası ise “orta”, %61-75 arası ise “yüksek”, %75'den yukarı ise “çok yüksek” olarak verilmiştir. Buna göre değerlendirme kriterleri ışığında çalışma alanının rekreasyon potansiyeline bakıldığında değerlendirme oranı %75'den yukarı olduğundan orman içi rekreasyon potansiyelinin “çok yüksek” olduğu ortaya çıkmıştır.

Boztepe; turizm ve rekreasyonel aktiviteler bakımından çeşitlilik sunan bir yapıya sahiptir ve birçok faaliyetin yapılmasına olanak sağlamaktadır. Arazi formunun az meyilli ve yer yer düzlükler halinde olması, şehir merkezine yakın ama gürültüden uzak olması, hava kirliliğinin olmaması bakımından rekreatif kullanımlar için uygun ortamlar sağlamaktadır. Mevcutta bulunan yamaç paraşütü, trekking ve bisiklet turizmine ek olarak; alanın güney kısmında bulunan düz alan hem bakışı hem de arazi formu ile kamp turizmi için uygun bir özellik taşımaktadır. Aynı zamanda zirve nokta etrafında

bulunan, alanın tamamını dolaşma imkânı veren toprak yol, at binme etkinliği için uygun bir potansiyele sahiptir.

Ordu Valiliği'nce hazırlanan oksijen yurdu Ordu yürüyüş rotaları ve turizm keşif rehberinde 23 adet uzun yürüyüş parkuru ve 17 adet bisiklet rotası bulunmaktadır (Anonim, 2013). Bu kapsamda, Boztepe-Taşbaşı Mahallesi-Merkez (7 km) trekking güzergâhı, Ordu-Efirli-Boztepe-Ordu (23 km) bisiklet güzergâhı alana turizm ve rekreasyonel faaliyetler bakımından önemli katkı sağlamaktadır.

Çalışmanın ikinci aşamasında Boztepe'nin turizm-rekreasyon potansiyeli ile kent imajına olan katkısının değerlendirilmesi amacıyla 100 kişi ile yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Ankete katılanların %49'unu kadınlar, %51'ini erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımları; %26'sı 18-24, %29'u 25-34, %17'si 35-44, %20'si 45-55, %8'i 56-65 şeklindedir. Eğitim düzeyleri; %10 ilkokul, %12 ortaokul, %29 lise, %40 üniversite, %7 yüksek lisans, %2 doktora iken; meslekleri ise %23'ü öğrenci, %17'si işçi, %16'sı ev hanımı, %13'ü serbest meslek, %11'i esnaf, %10'u memur, %6'sı emekli ve %3'ü işsizdir.

Katılımcılara turizm denildiğinde akıllarına ilk olarak ne geldiği sorulduğunda; %47'lik bir oranla ekonomiyi geliştiren, %26 oranla doğa, tarih ve kültürel değerleri koruyan bir faaliyet, %19 kültürün artmasını sağlayan bir olgu olduğu ve %8 diğer olarak belirtilmiştir. Turizm ve rekreasyon kapsamında Ordu denilince akıllarına ilk olarak; %38 Boztepe, %34 fındık, %10 yayla, %9 deniz, %5 teleferik ve %4 diğer geldiğini bildirmişlerdir. Katılımcıların %92'lik bölümü Boztepe'nin Ordu'nun kent imajına katkı sağlayan bir unsur olduğunu söylemiş ancak %86'sı Boztepe'nin sunduğu turizm imkânlarını yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Boztepe'nin mevcut turizm ve rekreasyon imkanlarının iyileştirilmesi için öncelikli olarak nelerin yapılabileceği sorusuna katılımcılardan %47'si “tesislerin iyileştirilmesi ve hizmet kalitelerinin artırılması gerektiğini”, %29'u karayolu ile ulaşım yollarının iyileştirilmesini, ışıktandırmanın ve yeterli sayıda otopark yapılmasının gerektiğini, %20'si ise “çevre düzenlemesi çalışmalarının yapılması gerektiğini” belirtmişlerdir.

“Boztepe'ye gitmeyi neden tercih ettikleri” sorusuna katılımcılardan %79'u manzarası için, %6'sı piknik yapmak, %6'sı il dışından gelen misafirleri gezdirmek, %5'i havasının temiz olması, %2'si teleferik kullanma imkânı ve %2'si paraşüt ile atlama için olduğunu ifade etmişlerdir.

Ankete katılanlardan; %80'i ilkbahar ve yaz aylarında, %20'si ise sonbahar ve kış aylarında da Boztepe'ye gittiklerini belirtmişlerdir. Boztepe kullanım olarak her mevsim talep görse de turizm ve rekreasyon faaliyetleri için en çok yaz mevsiminde tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca alanın kış aylarında tercih edilmesindeki en önemli neden alanın kent merkezine göre fazla miktarda kar yağışı alması nedeniyle kızakla kayma ve kartopu oynama gibi kış aktivitelerinin yapılabilmesi olduğu görülmüştür.

Katılımcılardan %71'i Boztepe'ye ulaşımda teleferiği, %27'si özel aracı, %1'i dolmuş, %1'inde diğer ulaşım araçlarını tercih ettikleri belirlenmiştir. Katılımcıların teleferik hakkındaki düşünceleri ise; %1'i turizme katkı sağladığı, %32'si şehir dışından gelenlerin ilgi odağı

olduğu ve %17 kısa sürede ulaşım sağladığı şeklinde olduğu belirlenmiştir.

2010 yılında ziyaretçi sayısı 63 bin olan Boztepe'nin 2011 yılında teleferiğin kurulması ve faaliyete geçmesiyle birlikte sadece teleferiği kullanan ziyaretçi sayısı 2011 yılı Temmuz-Aralık ayları arasında 508.497 kişiye çıkmıştır. Teleferiği kullanarak Boztepe'ye giden kullanıcı sayıları yıllara göre şu şekildedir.

- 2012 yılı teleferiği kullanan kişi sayısı; 675.196,
- 2014 yılı teleferiği kullanan kişi sayısı yaklaşık; 617.000,
- 2016 yılı teleferiği kullanan kişi sayısı yaklaşık; 713.000,
- 2017 yılı teleferiği kullanan kişi sayısı yaklaşık (9 ay kapsamında); 660.000 kişi (Anonim, 2017b).

Yukarıda verilmiş olan veriler doğrultusunda teleferik yapıldıktan sonra Boztepe'nin kullanım oranının arttığı ve teleferiğin turizme katkı sağladığı görülmektedir. Teleferiğin yıllar içerisinde kullanımının artmasında, il dışından gelen tur şirketlerinin odak noktası olarak Boztepe'yi tercih etmeleri ve son yıllarda Ülkemizde görülen Arap turizminin de Boztepe'nin yoğun olarak talep görmesinde etkisi bulunmaktadır.

Çalışmanın üçüncü aşamasında çalışma alanına yönelik iç ve dış faktörlerin bir araya getirilerek değerlendirilmeleri sonucu turizmin ve rekreasyonun gelişimi için güçlü ve zayıf yönler ile bu sektörlerin gelişmeleri için tehdit oluşturabilecek faktörler SWOT analiz yöntemi ile tespit edilmiştir. SWOT analizi yoluyla tüm bu özellikleri bir arada görmek ve değerlendirmek mümkün olduğundan Boztepe için alana yönelik yapılmış olan SWOT analizi (Çizelge 7) verilmiştir.

Sonuç

Boztepe; görsel kalitesi yüksek bir manzara noktası olması, bozulmamış doğal alanlar bulunması, çeşitli rekreasyonel olanaklar sunabilmesi, kent merkezine yakın ve ulaşımının kolay olması sayesinde turistler açısından çekim merkezi haline gelmiştir. Mevcut doku bozulmadan farklı yaş gruplarına yönelik oyun ve spor alanları, macera parkı, paraşüt kalkış pistleri, doğa yürüyüşü rotaları oluşturmak potansiyeli artırmaya yönelik olumlu yaklaşımlar olacaktır. Bu açıdan bakıldığında alanın önemli avantajlara sahip olduğu görülürken, eksiklikler ve ileride yaşanabilecek sorunlar da bulunduğu bir gerçektir. Boztepe'nin önemli bir sorunu olan otopark eksiğinin giderilmesi ve araç trafiğinin düzene sokulması, sirkülasyonu rahatlatarak, alanın görsel değerine de katkı sağlayacaktır.

Bir kentin sahip olduğu değer ve ayırt edici özellikler aynı zamanda o kentin nasıl algılandığını belirleyen unsurlar olabilmektedir. Kentin nasıl algılandığı ise o kentin marka değerini ve imajını belirlemektedir. “Çok yüksek” turizm ve rekreasyon potansiyeli olan Boztepe, Ordu kent kimliğine ve marka değerine katkı sağlayan bir unsur olabilecek potansiyele de sahiptir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, Boztepe'nin Ordu kenti denilince akla gelen marka özellikler arasında yer aldığı görülmektedir. Boztepe'nin kent imajına katkı sağlama

özelliğinin sürdürülebilir olmasını, taşıdığı doğal ve kültürel özelliklerin yanı sıra biraz da ziyaretçi beklentilerinin ne kadar karşılandığı ve onlara sunulan hizmetin kalitesi belirleyecektir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında Boztepe'de sunulan hizmetin kalitesinin düşük olduğu görülmektedir. Ziyaretçilerin memnun olmalarını temin etmek için tesislerin iyileştirilmesi ve hizmet kalitelerinin artırılması için gerekli düzenlemelerin ilgililer tarafından sistematik bir yöntem ile yapılması gerekmektedir.

Sadece tesis sayısı artırılarak kapasiteyi artırmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Eğer önlem alınmazsa doğal yapısı ve manzarasıyla önem taşıyan Boztepe yapılaşma ile doğallığını kaybedecek, kente kattığı yeşil silüet kaybolacak ve betonlaşacaktır. Bu nedenle; alanın doğal yapısını bozmadan, alanın formuna ve kapasitesine göre faaliyetler yapılmalı, alanın taşıma kapasitesi aşılmamalı ve doğal yapısı bozulmamalıdır. Alanın rekreasyonel kullanım potansiyeli artırılmaya çalışılırken, doğal yapısının bozulmamasına özen gösterilmeli, koruyarak kullanım dengesi gözetilerek, sahip olunan değerlerin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Akten M. 2003. Isparta İlindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Mevcut Potansiyellerinin Belirlenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Sayı: 2, Sayfa 115-132.
- Altunöz Ö, Tırlı A, Arslan ÖE. 2014. Hamsilos Tabiat Parkı'nın Rekreasyon Potansiyelini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Journal of Recreation and Tourism Research, 1(1): 20-38.
- Anonim 2009a. Ordu Belediyesi Ordu –Boztepe Teleferik Tesisi Proje Tanıtım Dosyası.
- Anonim 2009b. Ordu (Merkez-Boztepe) Teleferik Projesi Tanıtım Dosyası. Teleferik Etüt Raporu, Ordu Belediyesi.
- Anonim 2013. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Ordu İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023.
- Anonim 2016a. T.C. Ordu Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Ordu Çevre Durum Raporu.
- Anonim 2016b. İl ve ilçelere göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı, 2016. Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı.
- Anonim 2017a. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü Verileri.
- Anonim 2017b. ORBEL, Ordu Büyükşehir Belediyesi, İnşaat Güvenlik Taahhüt Hizmetleri Nakliyat Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. verileri.
- Bayer MZ. 1992. Turizme Giriş. İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayınları, No: 253.
- Bırol G. 2007. Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme. Arkitekt Dergisi, Kasım-Aralık 2007, sayı: 514, s. 46-54.
- Bulut Z. 2006. Kemaliye (Erzincan) İlçesi ve Yakın Çevresinin Alternatif Turizm Kapsamında Rekreasyonel Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Çalık F, Başer A, Ekinci NM, Kara T. 2013. Tabiat Parklarının Sportif Rekreasyon Potansiyeli Modellemesi (Ballıkayalar Tabiat Parkı Örneği). Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, 8(2): 35-51.
- Demirel Ö. 1997. Çoruh Ovası (Yusufeli Kesimi) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

- Güleç S. 1989. Park – Bahçe ve Peyzaj Mimarisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Ders Tezsirleri, serisi:29, sayı:2, 213-214.
- Güleç S. 1990. Orman içi Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması İçin Geliştirilen Bir Değerlendirme Yöntemi. İstanbul Üniversitesi, Orman Fak. Dergisi, 40, 2.
- Güleç Ö, Demirel Ö. 2004. An evaluation method for the determination of forest recreation potential: A case study. *Countryside Recreation*, 12 (3/4): 26-34.
- Karagüler S, Korgavuş B. 2014. Kent Kimliğinin Kent Peyzajı Üzerinde Oluşturduğu Etkiler, Silüetler, Görünümler ve Dengeleri. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi Part C: Tasarım ve Teknoloji*, 2(2), 203-212.
- Özbucak TB, Kutbay HG, Özbucak S. 2006. Ordu İli Boztepe piknik alanının florası. *Ekoloji*, 15(59): 37- 42.
- Özkan B. 1992. Rekreasyonel Turizm Alan Planlaması. Ders Notu, İzmir.
- Sandal EK, Karademir N. 2013. Kahramanmaraş İlindeki Günübirlik Rekreasyon Alanlarının Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kullanımı İle İlgili Sorunlar. *Türk Coğrafya Dergisi*, 60: 25-36.
- Şimşek DS, Korkut AB. 2009. Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, Cilt:6, Sayı:3, ss:315-327.
- Tolunay A, Alkan H, Korkmaz M. 2004. Isparta Tarihi Ayazmana Mesireliği'nin Açık hava Rekreasyonu Açısından Kullanıcı Özellikleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1):59-70.
- Türker GÖ, Türker A, Güzel FÖ. 2014. Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında Dalyan destinasyonunun rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, August 2014: Special Issue 2, 70-86.
- Yeşil P, Akbaş HB. 2015. Determination of Recreational Potential of Ulugöl Nature Park. 1st International Conference on Sea and Coastal Development in The Frame of Sustainability Full Text Book, 242-251, Trabzon, Turkey.
- Yılmaz H, Karşah B, Yüksel EE. 2009. Güleç Yöntemine Göre Kafkasör Kent Ormanının Rekreasyonel Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10 (1): 53-61.